

## Megjelen:

hetenként egyszer, csütörtökön.

## A szerkesztő lakása:

„Pestvárosánál” 6-ik szám alatt.

## Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 ft. | Félévre . . . . . 3 ft. | Negyed évre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Hirdetések és melléletek — utóbbiak a kincstári illetékekkel együtt 1 ft. 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadó hivatalban. Kérik az iktatási díjakat az iktatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.

## Hirdetések díjai:

a háromhavas petitor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincstári illeték minden egyes beigatásért 30 kr.

## Kiadóhivatal:

Pletz Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Becskerekben, hova az előfizetési pénzek és iktatási díjak küldendők.

## Az aldunamelléki rétek és a telepítvényes községek.

A téli nagy havazások korai olvadása következtében megdagadt folyók dühöngése immár lecsilapulván elérkezett az idő, midőn azon vidékek jövőjéről, melyek minden emberi erőfeszítés dacára az árnak áldozatul estek, gondoskodni és az okozott károknak némi részbeni pótlását eszközölni lehet. Ezen igénytelen soroknak célja a Torontál-megye végvidéki részeiben fekvő és a pusztító árvíz által egészen avagy részben megsemmisített 7 telepítvényes község múltját, a telepítés körülményeit esetenként, azoknak jövőjére egy pillantást vetni és azon módokat előadni a melyekkel az illetők óhaját is méltányos figyelembe véve, ezen szerencsétlenek sorsát némileg enyhíteni, őket mint hasznos polgárokat a hazának megtartani és egyúttal a bekebelezett végvidékre nézve politikai valamint nemzetgazdasági tekintetben fontos telepítvényes ügyet úgy az állam valamint a telepítvényesek érdekében rendbe hozni lehetne.

Az alduna mellékén mintegy 120000 catastralis hold rétség vonul a folyam mellett, mely ennek artérium szolgál és mely östermő erejével nem csekély értéket képvisel, de melyet a határör községek névszerűn holdanként alig néhány krajczárra tehető évi adozás mellett használták és pedig leginkább marhatenyésztésre, a mely gazdasági ág a munkát nem kedvellő határöri népnek majdnem egyedül, de elegendő bőséges keresetforrást képezte. Midőn az anyaországban a Tiszaszabályzás befejeztetett a katonai hatóság, mely az időben a rétek felett intézkedett, azon hiedelemben volt, hogy a munkát néki folytatni kell és 1858. évben a régi határöri községeknek kínálta a réteket örökös tulajdonul holdankénti 20 ft. váltásdíj és a töltések elkészítésének terhe mellett; de a határörök nem ok nélkül félvén attól, hogy ezen munka sikerét az elemek hatalma meghusitandja, de természetükben rejlő restségüktől is ösztönözve az ajánlatot el nem fogadták. A dolog abban maradt, míg nem N.-Écska és Zsigmondfalva a végvidéki határos szerződéses községek lakosai, kiknek szerződésük lejárt és kik az inséges 1863. évben oly nyomorult helyzetbe jutottak, hogy a községek fenállása kétséssé vált a Felsőházhoz folyamodtak a perlaszi réteket letelepítésüket kérelmezvén; könyörgésük meghallgatásra talált a legmagasabb trón számolyánál s 1865. december 8-án kelt legfőbb elhatározással Rudolfs-gnad község telepítése illetőleg létesí-

tése elrendeltetett, az egész második öblözethen fekvő 14988 hold földből Rudolfs-gnad községhez csatolattatott 7010 hold, 2000 hold mocsár az államnak maradt a többi a régi határör községeknek névszerűn Perlasz, Orlovat és Idvornak ingyen minden visszteher nélkül átengedtetett, a rudolfs-gnadi telepítvényesek ellenben köteleztettek az államkincstárnak 10 évi részletekben holdanként 20 ft. váltásdíjat lefizetni s a 66.769 köböl földmunkát igénylő töltéseket önjerejükből elkészíteni és fentartani, így tehát a régi határörök és az államkincstár réti földeit is saját erejükkel ármentesíteni; Rudolfs-gnad község töltéseségi kötelezettségének meg is felelt és derék lelkeszének a Felsőház által kiűntetésre is érdemesített Lüschar Nándornak vezetése alatt örvendetes gyarapodásnak indult, nevezett lelkesz a telepítvényesek ügyének buzgó apostola és sok becses adatokat gyűjtött, melyek itt felhasználattak.

Rudolfs-gnad telepítésének részleteivel itt bővebben foglalkozni azért tartottam szükségesnek, mert ez volt az első telepítvényes község, a melylyel tett kísérlet sikerülvén, a többi később alakult ennek mintájára szerveztettek. — Rudolfs-gnaddal a kísérlet sikerülvén a többi öblözetek ármentesítésére gondolt a hadügyministerium, a régi határör községek újból megkínáltattak a rétekkel és zárhatáridő adatot nékik nyilatkozatra; a szerbek vezetői veszélyt sejtettek népek jövőjére nézve a telepítvényes kérdésben, és Miletics maga valamint megbízottjai is 1867. évben sorra járták a végvidéki községeket a határörököt reá birni, hogy a hadügyministerium feltételeit fogadják el, de a nép indolentiján minden törekvésük hajótörést szenvedett, a határöri községeknek adott záros határidő 1868. március végén letelt s akkor elhatározottat, hogy még 7 község fog telepíteni 1550 családdal, s a fennmaradt 98088 holdra számított rétből 35782 hold fog a telepítvényesekre fordítani, 35632 hold a régi határör községeknek ingyen átengedtetik, a többi fennmaradt föld pedig nyilvános czélokra fordítatik; az új telepítvényesek köteleztettek a töltéseknek felépítésére és önjerejükből fenntartására, és pedig egyetemleges kötelezettséggel vagy is oly módon, hogy minden telepítvényes tekintet nélkül a réteknek öblözeteibe beosztására annyi töltésmunkát köteles készíteni, a mennyi köbörtartalom az összes töltéseségi munkálatokból a községre és illetőleg az egyes telepítvényesre hárulik, ezen kívül minden hold földtől 30 ft. megváltási ár fizetetik az államkincstár-

nak, és pedig 10 évi részletekben, a töltések előtti áttér a régi határör községeknek és a telepítvényeseknek befásítási, illetőleg erdőültetési czélokra ingyen átengedve lett. Az artér 7 öblözetre osztott fel:

I. Elisenhain 7551 hold, ide telepítetett 200 család leginkább németek a község lélekszáma 922, az elkészítendő töltést 46156 köböl, községi földbirtok 1185 h., telepítvényesek birtoka 3251 hold.

III. öblözethen tartalmaz 3978 holdat, ide 300 család telepítetett, leginkább németek, Königsdorf községbe, melynek lélekszáma 1125 volt, de miután a víz a községet háromszor elöntötte, az a IV-dik öblözethez áthelyeztetett, töltést 25081 köböl, község földbirtoka 964 hold, telepítvényesek birtoka 5151 hold.

IV. öblözethen 38578 hold, ide telepítetett Albertfalva 300 család, lélekszám 1151, leginkább magyarok; községi földbirtok 1229 hold, telepítvényesek birtoka 5151 hold; továbbá Gizellahain, 175 család, lélekszám 745, leginkább németek; községi földbirtok 811 hold, telepítvényesek birtoka 3026 hold, elkészítendő töltést 317842 köböl.

V. öblözethen 27407 hold, Boreca és Ovesca régi határör községek birtokában.

VI. öblözethen 9959 hold, ide telepítetett Marienfeld község, leginkább németek és tótok, 200 család, lélekszám 1060; községi földbirtok 1143 hold, telepítvényesek birtoka 3651 hold, elkészítendő töltést 109978 köböl.

VII. öblözethen 26100 hold, ide két község telepítetett Ivanova, 200 család, leginkább bolgárok, kevés magyar, német, horvát, lélekszám 844; községi földbirtok 1036 hold, telepítvényesek földbirtoka 3651 hold, és Gyurgyevo, 175 család bolgárok; községi földbirtok 931 hold, telepítvényesek földbirtoka 3201 hold, elkészítendő töltést 149996 köböl.

A telepítvényes községek 1868. évi november hóban ünneplőességek között megalakultak, a munka azon elv szerint lett felosztva, hogy minden család naponta egy köböl töltést elkészíthet, elhatározottat: hogy évenként 120 munkanapot számítva, a töltéses 5 év és két hó alatt készlen legyen, minden egyes családra pedig 616 köböl töltésmunka lett kivelve.

A terv igen szép volt a papíron, de a gyakorlatban nem volt kivihető; a munka nem készült el a megszabott időre, mert habár az idő és körülmények kedveztek s a vízállás több éveken át csekély volt, a telepítvényesek annyira el voltak foglalva a fokok és vizerek eltöltésével és a községet védő poldertöltések emelésével és földeik megmunkálásával, hogy az öblö-

zetek bekamarázására igen kevés idő maradt, csakis Rudolfs-gnad készítette el töltéseit részint önjerejéből, részint pedig a földek egy részének elhasznobeléséből befolyt összegek, valamint a rétekben részes régi határörközségek önkényes segélyével.

Elisenhain földjei egy részét 10—12 évre hasznobérbe adta és így 98240 frt. töltés építési tőkét teremtett magának, de rosul gazdálkodott s töltései tökéletlenek maradtak.

Königsdorf, Albertfalva és Gizellahain az illető ezredparancsnokság közvetítésével egy oly töltésépítkezési vállalkozóval szerződtek, kibem nem volt elég garancia arra nézve, hogy az elvállalt kötelezettségnek meg fog felelni a szerződés szerint mely 1869. június 21-én kelt vállalkozó köteles volt a III. öblözethen 1871. a IV. öblözethen pedig 1872. tavaszig 310000 köböl töltést elkészíteni, a miert is 20 évi időre 6200 hold földet azonnal használatba vette. — Ugyanazon évben ugyancsak ezen vállalkozóval Marienfeld és Ivanova községek szinte szerződésre léptek és vállalkozó kötelezte magát, a VI. és VII. öblözethen 230000 köböl töltés elkészítésére oly módon, hogy az 1873. év tavaszán elkészüljön, a miert is 4600 hold föld 22 évi használatra engedtetett át vállalkozónak. Mindkét szerződésben azon pont is benne foglaltott, hogy minden oly évert, melyben vállalkozó árvíz végett a földeket nem fogja használni, — egy évvel tovább tarthatja meg azokat.

Vállalkozó a III. és IV. öblözethen 1869—1870. években 115344 köböl töltést készített, de 1870. az árvíz ennek egy harmadrészt elvitte s vállalkozó többet mit sem tett, ugyan akkor Königsdorf, Gizellahain, Marienfeld, Gyurgyevo és részben Ivanova községeket elsöpörte az ár úgy, hogy újból kellett telepíteni őket. A VI. és VII. öblözethen vállalkozó 76000 köböl töltést készített. A vállalkozó nem teljesítvén a IV. öblözethen szerződésbeli kötelezettségét, a telepítvényesek kelte keveredtek, s a szerződés a hatóságok közbenjárásával felbontatván az általa készített és 50000 köbölre becsült töltésmunka fejében 1162 hold föld engedtetett neki át 20 évi használatra.

Kétségtelen hogy a IV., V., VI. és VII. öblözethen telepítés és töltéses balsikerének oka nem csak az elemekben keresendő, hanem egyéb okok is járultak hozzá így mindenek előtt azon körülmény hogy a telepítvényesek abbéli örömeikben hogy a dús termőerejű rétek birtokába jutnak, sokkal nagyobb kötelezettségeket vállaltak el mint a melyek-

országot minden hozzá tartozó tartománnyal és részszel szabad, önálló, független államnak s e határozatok következtében Torontál-megye is újból szerveztetett. Az 1848-ban kinevezett főispán ugyanazon évi tisztikarával visszaállítottat s a megye vezetésének, valamint a megyei szervező bizottmányának székhelye is N.-Becskerekre tetetett.

De még folyamatban volt mindez, midőn a „Wiener Zeitung”, ugyanazon napon, melyen Perczel Becskerekre vonult, azon hivatalos nyilatkozatot hozta, hogy „fontos indokoknál fogva császár ő felsége kormánya indittatva érzi magát, Oroszország császára ő felsége fegyveres segélyt igénybe venni.” Ezzel fordult a koczka. A győztes magyar fegyver fénye elhalványult. Csapásra csapás következett s a világiosi katasztrófa véget vetett a forradalomnak. Augustus 13-ikán érkezett meg Jellachich a Dietrich osztaglyal, 14-én pedig derékhadával Nagy-Becskerekre, honnan azonban már 16-ikán mozdult Uj-Pécs felé.

A szerencsétlen véget ért függetlenségi harc komoly, minden tekintetben nevezetes következményeket vont maga után. Az egész haza néma fájdalommal gyászolta az aradi vértanukat, kik a nemzet ügyének lettek halhatatlan mátyrjai. De a vértanúk között volt egy, kinek tragikus sorsát leginkább s leg-összintébben Becskerekben siratták meg. A

## TÁRCZA.

## Részletek Nagy-Becskerek történetéből.

(Vége.)

Aközben visszaérkezett Pestről Kiss N.-Becskerekre s legott elrendelte a támadást a hidfő ellen, mely december 4-ikén volt volna 10.000 emberrel s mintegy 30 ágyuval végrehajtandó. Az első támadás azonban nem sikerült s csak december 14-ikén került a fontos stratégiai pont tetemes áldozatok árán a becskereki hadsereg birtokába.

A tábornokká lett Kiss most azon véleményben volt, hogy a déli invasio ellen biztosítva van ezentul. Ezért éjszak felé kivánt a németek ellen működni, s tetleg el is indult a jobb szárnyával Becskerekéről Csákovára, a ballal Bánlakra és Dettára. Azonban alig mozdult el, midőn a szerbek, újból fenyegetőleg közeledtek. Január 5-ikén seregét két hadosztalra osztotta, melyek egyikével régi állásába, Becskerekre visszahúzódott.

A január 2-iki magyar hadi tanács már elhatározta a hadosztályokat a szerb harc-térről visszavonni s az ország belsejében összpontosítani. Ezek január közepén tetleg utra-

is keltek, s csak a IV-dik hadtest maradt vissza azon feladattal, hogy a Szabadkától Szigedén át Makóig nyúló vonalat védje. Becskerek tehát — csaknem az egész Bánsággal — zsákmányul volt dova a szerbeknek. Ezek a magyar csapatok kivonulását a gyengeség jelül tekintvén, azonnal elfoglalták a nyugati részeket. Becskerek január 19-kén került rövid védelem után kezökbe. A lakosok a legrosszabbra voltak elkészülve; tartottak a kegyetlen bosszútól, mely immár most őket érni fogja. Sokan ezért menekültek a városból. A szerbek terrorizálták a város nem szerb ajku lakosságát, egészen véve még sem ejtették a községet ama vad anarchiába, mely végpusztulást hozandott reája. Leginkább a „szerb vajdaság” szervezésével voltak elfoglalva, minek központjává akkor Becskerek lett. Ugyanis Rajacscics patriarcha ugyancsak N.-Becskerekre tette át székhelyét.

Becskerek egész april végeig maradt a szerbek kezében, tehát majdnem negyedfél hónapig. Ekkor hallatszott, hogy közeledik — Perczel Mór. Jelezte a fordulatot az a körülmény is, hogy a bácskai szerbek a magyarok diadalmas fegyvere elől N.-Becskerekre húzódtak vissza. Kollmann 4 zászlóalj, 2 lovas dandárral és 8 ágyuval már april 15-én Török-Kanisáig hatolt, Perczel ellenben 23-dikán megszállotta Mokrint és N.-Kikindát, két sereg-

osztályal Török-Becseré és Kis-Kikindára jött s miután itt april 24-ikén egy ellenséges csapatot megvert, hadát Melenczére vonta össze, hogy onnan N.-Becskerekre törjön, ahol Todorovich szerb vezér főhaderejét gyűjté egybe. Ez Perczel támadását megelőzendő, 10.000 emberrel ment eleje s april 29-én Melenczénél megtámadta őt délutáni 4 órakor. De az est beálltával hátrálni kényszerült. Perczel fegyvere egyébiránt oly döntő volt, hogy az ellenség már mi üdvöt sem remélhetett Becskerek alatt. Ez okból a menekülő Todorovich a várost teljesen kiterítette s egész a Temes mögé vonult, megszállva azt Jarkovácztól Orlováthig.

Igy tehát Perczel május elsején ellentállás nélkül bevonulhatott Becskerekre. Ujjongva fogadták őt a soruk felett aggodott lakosok, kik most ismét megszabadultak a félelemtől. Perczel megérkezte után Zombolyára sietett Bemmel a tenédk felől tanácskozandó. Abban állapodtak meg, hogy Perczel előbb a Bánát nyugati részeit tisztítsa meg az ellenségtől, miert is visszatérve hadához Becskerekre. Majd elindult innen május 6-kán a Temesnek, bevette Pancsovát s a szerb hadakat részint szétugrasztotta, részint a Dunán át is kergette őket.

A közben az 1849. april 14-ki rendkívüli gyűlés már formászerint dethronizálta az uralkodó házat, kijelentette nyíltan Magyar-

nek megfelelően, de a balsikernek okai részben az akkori katonai hatóságok is voltak, a mi onnét is kitűnik hogy hasonló körülmények között a titeli kerületben hol solid vállalkozó találkozott és Rudolfsnagon, mely község önerejéből építette töltéseit a kísérlet sikerült a töltések az 1870. évi árvíz fertaloztatottak s csak is 1876. évi hallatlan magasságu áradás szakította át azokat s most is csak azon okból mert Rudolfsnagon egy töltésdarab nem volt kellő magasságra felemelve és különben is elhanyagoltatott.

A hatóságok részéről történt hibák és mulasztások közzé sorozható hogy eleinte a települést mindenképp megakadályozni törekedtek csak hogy a réteket a régi határvonalak számára megtarthassák és midőn végre a legfelsőbb helyről érkezett parancsnak hódolnia kellett az ügy keresztülvitelét évekig elhúzták, végre azt találták hogy nem 5000 családnak, a mint eleinte tervezve volt, hanem csak 1500 fér el a réteken holott igen természetes hogy 1500 családnak nem képes annyi munkát teljesíteni mint 5000, midőn a telepítvényesek töltésemelés céljából a földek egy részét haszonbérbe adni kívánták azt a hatóság megtiltotta utóbb megengedte ugyan de nem volt eléggé óvatos arra nézve hogy ez általa közvelített és helyben hagyott vállalkozás megbízható és a feladat teljesítésére képes kezekbe jusson s oly szerződést ratificált, mely több kétértelmű pontot tartalmazott, de melyek inkább vállalkozóknak előnyére szolgáltak, p. o. azon pont hogy áradás esetén vállalkozó annyi évvel tovább élvezze a földeket a mennyi áradás volt, ezen pont egészen méltányosnak volna tekinthető ha azon körülmény elkerüli a figyelmet, hogy a rét még áradás esetén is használható, mert a mint a víz lemegyen terem ott széna és nád, végre az is hiba volt a hatóságoktól, hogy a rétet egyes elszagattott darabokba felosztva adta át a telepítvényeseknek úgy hogy némely községnek földet külföldi felelőseknek fektetnek. Az átmeneti időkben a királyi biztosság idejében a telepítvényesek az altábornagy s kinevezett királyi biztos úrnak lelkes pártfogóra találtak de az idő rövid s a viszonyok nem olyanok voltak hogy értők sokat tehetett volna.

(Folytatása következik.)

### Kísérlet a keleti kérdés gyakorlati megoldására.

A „N. fr. Presse“ egy okiratot közöl, melynek címe: „Kísérlet a keleti kérdés gyakorlati megoldására.“ Ez okirat, mely Törökország felosztásának tervét tartalmazza, a múlt hó elején érkezett Szentpétervárhoz, s a trónörökös nagyherceg, ki azt átváltoztatta, a mondat: „Helyeslem e tervet, a mennyiben a török uralom helyére keresztény szuverenitást léptet, de azt tartom, hogy különféle fajú és ellenséges népek föderációjára nem életképes.“ A czár elé is került a projectum, s a czár, a nélkül, hogy rosszalta volna azt, csak azt jegyezte meg, hogy ilyesmi keresztülvitelének idejéig még nem érkezett meg. Midőn aztán azt hallotta a czár, hogy az okirat szerzője Ignatief tábornok, e diplomatának azt üzenté, hogy csak szerencsét kívánhat neki dolgozatához, s reményli, hogy a projectum valamikor valószínű fog.

Az okirat historiai és politikai okoskodások és statisztikai bizonyítgatások előrebocsátása után e tételt állítja fel: „Minthogy a délszlávok szemmel és társadalmilag nem eléggé fejlettek, egy törzserokon hegemonra szorulnak

dicső Kiss Ernő, Becskerek hős védője, a város második Martinuzzija, ki oly gondos buzgalomteljesen virasztott, mint a nemzetiségű hű öre Torontál és annak székhelye felett, október hó 6-án Aradon agyonlövettet. Legyen emléke aida, s legyen kiált Becskereken minden polgar szívében a dicső bajnok emlékének a kegyeletnek és hazafias halának szent oltára emelve!

Az 1849. november 18-iki páteus a Bánságot egy az anyaországból közigazgatásilag kiszakított önálló koronatarományyá alakította át. Torontál és így Becskerek is újabb politikai phasisba lépett. Az ezental Bánságból, a Bácskából, a rumai és illoki kerületekből álló, egy császári tábornok, mint tartományfőnöknek alárendelt „szerb vajdaság“ egyik állományrészét képezte. Az első provisorium az ekként egyesített koronatarományt két vidéki főbiztoságra osztotta fel, melynek egyikét, a bács-torontálit Torontál, Bács megye s a fentemlített két slavon kerület képezte. Elenyészett ezzel Becskereken az alkotmányos megyei élet és ügykezelés. Nikolics Izidor mint vidéki főbiztos állott a megye élén, az alispánok s a többi tisztviselők csak címzett tartották meg előbbi megyei-hivatalminőségüknek, de megyei bizottmányról már szó sem lehetett többé.

1850. szeptemberben a II-ik provisorium váltotta fel az első. Ez meghagyta — bár

ki eléggé hatalmas, hogy a minden oldalról körülötök levő ellenséges nemzetiségek ellen védje őket.“ Az okirat egy része szó szerint így hangzik:

„Az európai török birodalom romjain a következő királyságok fognak emelkedni. I. A bolgár királyság magában foglalja a tulajdonképi Bolgárországot és a dunai vilajetet, Thraciát (kivéve a Bosporustól a Dardanelláig terjedő tengerparti vidéket), Macedoniát és Thessalia egy részét. II. Albánia királysága. Albánia Epirus (a prizrendi pasalik kivételével). III. A szerb királyság. Szerbia, Bosnia, Prizrend, Herzegovina, Montenegro és a bocche di Cattaro (!) IV. A román királyság vagy a mai Romania. V. A görög királyság vagyis a mai Görögország, Thessalia déli része, a szigetenger szigetei Európában és Ázsiában, Candiát beleértve.

Bolgár királyllyá egy orosz herceget tesz a projectum, s albán királyllyá egy osztrák főherceget, Szerbiát Nikiczának adja, Görögországban és Romániában kegyelmesen meghagyja a mostani uralkodókat. De — finis coronat opus! „Thracia azon része, mondja az okirat, mely a polgár királyságból ki van zárva, t. i. Konstantinápoly a Bosporussal és Dardanellákkal, az ázsiai partokat beleértve, orosz birtokká lesznek. Konstantinápoly központja és főhelye lesz az új délszláv föderációban, melyhez Görögország és Romania is tartozhatnak azon feltétel mellett, hogy az egyetemes diplomáciai és katonai vezérletnek alávetik magokat.“

### A vasuton való utazás veszélyessége.

Midőn Stephenson György első gőzmozdonya a stocton-darlingtoni közpályája sineit először futotta meg, maguk a hidekvérű angolok sem folytathatták vissza az idegenkedést és félelmet, melyet a „tízszes szörny“ bennök kellett, s nem egyszer fejezték ki aggályait a Stephenson találmányának hívei előtt. Ha voltak is, kik a gőzmozdonypályák nagy jövőjében már akkor is biztak — és vajmi kevesen voltak ilyenek! — legtöbben a legkevesebb, sokszor a neveltség túlzott támadásokban keltek ki a vasutak ellen.

Mindenki első sorban s főleg a veszély mérve mutatóit, mely a vasuton utazókat percről percre kíséri s minden pillanatban életétől foszthatja meg, avagy örökre nyomorékká teheti.

Magában a vasutak őshazájában, Angliában, — parlamentben és kormány-körökben egyaránt — nem egyszer jött szóba a kérdés, s mindannyiszor a legheszebb vitákra adott alkalmat s akkoriban nem is volt egészen alaptalan; bár e körülmény a vasutak hasznosságát aligha dönthetné meg.

Stephenson magát is nem egyszer ostromolták a kérdéssel, de ő — szokott komolyságával — mindannyiszor meggyőző szavakkal iparkodott a kételkedőket megnyugtanni.

Egy ízben, midőn a vasuton való utazás ismét szóba hozott, — egy képviselő a következő szavakkal fordult Stephensonhoz: — De uram! Ha a sineken véletlenül ép ama pillanatban futna át egy tehén, midőn azokon a gőzmozdony robotg tova, vajjon nem látja-e be, hogy ez végzetes állapotot idézne elő?

Mindenki leste, mit fog felelni Stephenson, mert a kérdés nem látszott alaptalanak. — Mindenesetre végzetes lenne a helyzet a tehénre, — felelt boszankodva a kérdező.

Jól tudjuk, hogy a vasutak iránt mutatkozott ellenszenv egyik főoka nálunk is sok ideig a vasuti balesetekről való félelem volt, s hogy főleg a nép alsóbb rétegében uralkodott és uralkodik némely helyen ma is ama téves nézet, mintha a vasuton való utazás veszélyessége tudja isten mily mérvű volna. — Ausztria annak idején szintén nagy súlyt látszott fektetni e körülményre, — mert bizottságot küldött Angliába, oly célból, hogy ott a vasuti balesetekről keletkezett számtalan hírek alaposágáról adatokat gyűjtsön és meggyőződdést szerezzen.

Sokan még ma is idegenkedéssel ülnek a vasutra, s a félem és remegés bizonyos neme szállja meg őket utjak alatt. Pedig ha jól szem-

ügyre vesszük a dolgot, és a vasuti balesetekről szóló megbízható statisztikai adatokat figyelemre méltadjuk: csakhamar arra a meggyőződésre fogunk jutni, hogy a batorság a vasutakon mai nap már jóval nagyobb, — mint bármely más közlekedési eszközön.

Ez állításunk helyességének okadatolásául legyen szabad hivatkoznunk a vasuti balesetek megelőzése érdekében Franciaországban kiküldve volt bizottság véleményére, mely az 1853—54-ki statisztikai adatokat véven vizsgálódásai alapján, a következő eredményre jutott. Diligecon (postakocsin 335,450 utasra, vasuton ellenben 1.703,000 utasra esik 1 a ki halált, — továbbá diligecon 29,870, vasuton pedig 479,800 utasra esik 1 a ki sérülést szenvedett, összeütkezés, kiskiklás, illetőleg fel-dőlés vagy általában valamely véletlen baleset folytán.

Ez adatokból kiválgatjuk, hogy a vasuton való utazásnál a megelőzés veszélye ötször, a megsérülés veszéle pedig 16-szor kisebb, mint a postakocsikban.

A vasutakon való utazás veszélyessége legkisebb Németországban, hol 11 1/2 millió utazó közül csak egy veszt el életét és legnagyobb Oroszországban, hol 117,000 emberre esik egy haláleset. E feltűnő különbség a veszély arányában onnan van, hogy Oroszországnak nincs betanult vasuti személyzet tudatlanságából ered. A többi államokban az arány következő: Belgiumban 5 millió, Ausztria-Magyarországban 2 1/2 millió, Franciaországban 4.760,000, Angliában 1.660,000 utas közül egy szokott szerencsétlenül járni.

Nincs tehát ok arra, hogy továbbra is féljünk a vasuton való utazástól, mert ha történik is néha egy-egy nagyobb szerencsétlenség, ezt legtöbb esetben nem a vasuti intézményben, hanem oly körülményekben kell keresnünk, melyek a közönséges köutakon is nem egyszer fordulhatnak elő. Utazó közönségünk különben is már emancipálta magát az idegenkedés alól, s lehet reményünk, hogy a nép alsóbb rétege is be fogja látni, hogy félelme indokolatlan és alaptalan.

A balesetek elhárításának kérdése különben tanulmány tárgyát képezi jelenleg is, s miután a közlekedés e nemében idővel előreláthatólag számtalan újításokat és javításokat fognak behozni, bizon hisszük, hogy a közel jövőben a biztonság még teletesen fog emelkedni.

Wühl Jákó.

### Deák Ferenczről

egy tanuló- és 1848—49. évi képviselőtársra.

(Eredeti közlemény.)

(Folytatás.)

Vindischgrätz Budához közeledtével Deák Ferencz negyed magával annak bicskei főhadiszállására alkudozást végett országgyűlésileg 1848. december utolsó napján kiküldetvén, miután ezen küldöttség 1849-ik évi január 3-dikáig sem érkezett vissza, az országgyűlés Debreczenbe menekült, úgy, hogy Vindischgrätz január 5-én bevonulasakor Pesten csak hullt helyüket találta. Ugyan Debreczenből júniusba Pestre visszaérkezvén, másnap az úri utcában találkozam Deák Ferenczcel, aki velem kezelt szótval: „tehat megérkeztek Debreczenből“, mondá, „én is elmentem volna oda, ha itthon lettem volna“, szólított meg. — „Láttad-e a bevonulást, mely engem a Rieni vagy Leideni János pünkösdi királyságára emlékeztet?“ kérdem én. — „Nem láttam“, felelé Deák. Elbeszéltem aztán neki debreczeni élményeinket, s a többi között azt is, miként keletkezett Nyári Pál és Kovács Lajos auspiciuma alatt egy béke párt, és miként készítette elő és hajtotta végre Kossuth a templomban, csakhogy ellenzésre ne találjon, az april 14-iki komédiát azon célból, hogy mi és a hadsereg is, vagyis az egész nemzet a maga háta megett a mentő hajókat elégesse, a mire Deák körülbelül így szól: „Ez túlbucéles jogainknak és erőnknek, — az itteni némely körökben tudni akarják, hogy Kossuthot erre csak hogy az orosz intervenció ezzel indokolható legyen, bécsi emissárosok beszéltek reá, ami persze aligha úgy van: a békepártnak az október 3-ik manifestum, a bicskei non possumus és a debreczeni függet-

lenségi nyilatkozat után nincs értelme, de — jövőn az oroszok ne is legyen.“ — „Tehát jönnek az oroszok, s velük Jeruzsalem pusztulása“, szólam én közbe — „Igenis, Jeruzsalem pusztulása, csakhogy azért mi nem költözünk szerzetést a világba mint a zsidók, hanem itthon maradunk és helyt állunk: azután „kommt Zeit, kommt Rath“ végzé be Deák s elváltunk. — Ó a resignatio nyugodtságával, én pedig néman szoritva még buscsúra nyujtott jobbát kétségbe esve.

Mikor hírt vettem az 50-es évek elején, hogy Deák Pestre költözött át lakni, ott megfordulván rövid látogatást tettem nála az „Angol királyné“ szállóában, de őt ekkor is kedveltenkel találtam, s másként csak második látogatásomkor 1862-ik évben. Eközben, t. i. mikor a fővárosi lapok kürtöltették, hogy Pestmegye a magyar törvényeknek azonnali visszaállítását követeli s ezt minden municipiumnál kezdeményezi. 1860-dik évi deczember végélelevelét intéztem hozzá, melyben arra figyelmeztetem, hogy a nemzetet enthusiasmsusa nagyon elragadja, midőn a magyar törvények rögtön visszaállításának vakon neki mennvén anarchiával akarja üdvözölni az alkotmány helyreállítását, ő tehát, akire vagynak a nemzet zemei függeszte, szőljájon fel ezen a jogállapot megzavarására vezető merény ellen, levelemben egyszerűságot a helyzetet is véleményezőleg megérintvén. Én ugyan nem tulajdonítottam e levelemben, de annyit való, hogy Deák Ferencz, aki az alkotmány kihirdetése óta nemcsak az arra következett mozgalmakban semmi részt nem vett, hanem mégcsak életjelét sem adta, azon hétfőn, mely ezen levelem vételére számításon szerint következett, Pest városa képviselői gyűlésén megjelent, ahol Szilágyi Virgil a magyar törvények rögtön visszaállítását indítványba hozta, melyre Deák oly nagy hatása, oly meggyőző, és oly elragadó ellenző beszédét mondott, hogy Szilágyit, midőn magának azon batorságot vette, miszerint arra válaszoljon, a képviselő-testület visszatetszését egyhangulag nyilatkozatva hallgattatta el. Ezen beszéd, melyet Deák legmélyebb államférfii bölcsességű és jogtudomány, valamint legragyogóbb beszédeihez is tartozik, annyira megtette az egész országban hatását, hogy mintegy varázstűsre az ebbeli, eddig mindenütt hevesen folyt agitációk elmúltak. Deák pedig levelemre következőleg válaszolt:

Pesten, január 2-án 1861.

Kedves barátom!

Sokban osztom aggodalmadat, de némely részben eltérnek nézetem a tiedtől, különösen az aggodalmak okaira, s a lehető reményekre nézve. Leginkább eltérnek pedig... programjáról nézve. Lehet, hogy ezen véleménykülömbőségnek oka egyedül az, mert a körülményeket nem egyféleképpen ismerjük.

Szeretek pedig fontosabb politikai dolgokban véled egy véleményben lenni, s mivel azt levelezés utján nehéz volna elérni, igen óhajtanám, ha te, midőn időd s dolgaid engedik, felrándulnál. Közölve egymással nemcsak nézeteinket, de azt is mit a körülményekre nézve tudunk, s észreveszünk, mindketlen nyernéknek azt hiszem, a dolgok helyes megítélésére nézve. — Jöjj tehát, ha lehet. Isten veled!

Hű barátod

Deák Ferencz s. k.

Czim: „Tekintetes Sinkay János úrnak Nagy-Becskereken.“

Mily dicsően bár ezuttal siker nélkül felelt meg Deák Ferencz feladatának, melyre e levél vonatkozik, köztudomásra van, s ezt bővebben nem előadni tartózzhatok e szerény czikk keretében. (Vége köv.)

### HETI SZEMLE.

**Európai sajtó.** A sajtó lázas izgatottsága legkevésbé sem csillapodott multkori jelentésünk óta. A vitaközös tárgyat egy eshetőleges háborúni actio képezi Angol- és Oroszország között! A fő-tárgy mint központ körül csoportosulnak aztán a mellékes rendű kérdések, a melynek a többi nagyhatalmak magatartása a keleti ügyekben, Murad szultán kormányprogrammjának befo-

egy csász. ministerialis biztos kezében egyesítve — a tartományigazgatást, N.-Becskerek politikai jellegén ismét változtatott. A megye politikai igazgatása élére egy megye-főnök állított, az alispáni, fő- s aljegyzői stb. hivatalok s címek megszüntetettek, a járási főbírók, helyébe járási főbiztosok, a járási szolgabírók helyébe járási biztosok léptetettek és miután a törvénykezés a közigazgatástól teljesen elkülönítetett, Nagy-Becskereken egy cs. k. tartományi törvényszék is lőn felállítva, mely némi ügyekben első, különben pedig másodfolyamodásu bíróságot képezett. Majd egy cs. k. pénzügyigazgatóság, egy adó-hivatal, a dohány-egyedárúság s egyenellen adók ellenőrzése végett cs. k. pénzügyörököt és a közönség, rend és biztonság fenntartása végett egy cs. k. csendőrséget kapott. A politikai hatóság a csász. belügyministerium, a törvénykezési ellenben a csász. igazságügyministerium alá voltak rendelve.

1853. májusban egy harmadik, „végleges“-nek mondott szervezet léptetett életbe. A szerb vajdaság és Temesi Bánság részére egy katonai kormányzó elnöksége alatt álló cs. k. helytartóság állított fel a tartomány fővárosában, Temesvárott. Az egész koronatarományt öt cs. k. kerületre osztott fel, melyek egyikét a becskereki képezte. Élén egy kerületfőnök állott helytartóságtanácsosi ranggal, mellette kerületi biztosok, titkoknok

és segédhivatalnokok adtak. Egyszersmind felállított itt egy kerületi törvényszék, mint a nagyobb fontosságú polgári, váltó és bünvádi ügyekben első folyamodásu bíróság.

Szóval Becskereket a provisorium a bureaucratikus igazgatási rendszer külön vidéki gőczpontjává tette, mely megszaporította a politikai és közigazgatási közegek számát és egyéneit, de melyek és kik sohasem lehettek a lakosság közboldogságának emeltyői.

És ilyenek maradtak a politikai állapotok 1860-ig. A szerencsétlen 59-iki olasz háboru, mely Ausztria fegyverének addig tiszteletben tartott tekintélyét aláasta, komoly s végintés volt a centralistikus kormányra nézve. A keserű csalódások között férfira érett császár, szive igazságos sugallatait követve, letért az absolutistikus uralom terméketlen talajáról; az októberi diploma, tárgyalva a birodalom belviszonyainak rendezését. Magyarország alkotmányos intézményeit, bár egyelőre némi megszorításokkal, ismét feltámasztotta. Már deczember 30-ikán jelentette a bécsi kormány hivatalos lapja s a „Wiener Zeitung“, hogy „ő felsége deczember 27-ikéről kelt legmagasb határozata által a szerb vajdaság és Temesi Bánság visszakebelezését Magyarországra, e királyságnak az említett területre zsekre vonatkozó államjogi igényei alapján elrendelni méltóztatott.“ 1861-ben tényleg át is vette a

magyar udvari cancellária az osztrák ministeriumtól a vajdaságot illető ügyek egy részét, végrehajtván ekepen az illető országrész visszakebelezését Magyarországra. Így tehát Becskereken is a visszakebelezés végét vetett a bureaucratikus igazgatásnak, Torontál ismét mint megye alakult meg, Karácsonyi Lászlóban nyrvén főispánt; a megye előbbi politikai és törvénykezési járásaihoz osztotta s az 1848. 16. t. cz. értelmében Becskereken is megválasztattak a megyei bizottmány és tisztikar.

A megyei bizottmány ugyan a függő jogkérdéseknek a pesti országgyűlésen a kormány értelmében meg nem oldása következtében feloszlott, új provisorium hozatván be, de az 1867. február 17-iki leirat következtében ismét az egyedül jogosult alkotmányos kormányforma inauguráltatott. Azóta Becskerek hű kinyomata az alkotmányos életnek, alapos reményvel tekint a jövőbe s anyyi viszonytalaság után már valaha tartós boldogságot s szilárduló anyagi és szellemi jóleltre számít. Vajha az alkotmányos jogok közös élvezése testvéries szellemben egybe olvasztaná a történetű város vegyes fajú fiait, hogy váltvetve s egyetértve, egymást támogatva haladassanak a közös czél felé!

lyása hatalmas legnagyobbat országos aktió a brit szerte dálni, orosz, lemen viszony állam helyzet sege a bank adofelő általa tása ug gyalas tott a dezése czánál kilátás sational kapott a néme közás Berlin áit Kous vagy k. Andrá el végl A pokba nom di érkezt raeli k Angliá vetni s kózó o forogna állana, nyen m érdekek méli, h mányok kész n Rövid i hogy a zölteti zetben memora zete sz jebb m ségtelen randum lépések egy por fegyvers ok voln Anglia irására fel ellen talnak é óhajt, h elhalasz közösen remeli, teljes eg nem szá rolni, ha engedni Továbbá szág és biánál, s merékel, h mekkor, h madik po jártak el az etique késedelen küldetett szág mi szultán m resztény naiti nyó löknél a ködnek. halyzetr í levelet, keleti ké késlettel talmak év akar továk Oro ezidőszéri utóbbi na enuntiation Szer áramlat m természete tőzködni n ban diplom szeretne aktióval, k katonapárt A hadikés pant nagy retnek, ha több hét ó nak re id szerepet je boru után haza. Ha zavarok tö elkeseredet és nejenek parancsszav esben ne ijesztik Mil tolt Nikicz Miletics és vastag bar

lyása az insurgensek kedélyére, az európai hatalmak csoportosulásokban beállandó módosítások stb. kétségtelen, hogy a világ két legnagyobb hatalmának antagónizmusa e pillanatban e legmagas fokra fejlődött. Az Oroszország vezérlete alatt megindított diplomatai actiót hatalmasan feltartóztatta az angol veto, a brit diplomata Konstantinápolyban s Európá-szerte valóságos hadjáratot indított meg az orosz befolyás ellen, — s így nem lehet csodálni, hogy a politikai világsajtó kiváló figyelemmel kísértelen részesíteni az angol-orosz viszonyok alakulását, mivel e két versenyző államnak küzdelme talán az egész európai helyzetet, a mint az a három császár szövetsége alapján képződött átalakíthatja.

**Itthon.** A héten ismét folytatották a bankügyi tárgyalásokat, ki lettek nevezve az adófelügyelők és adófelügyelői helyettesek, az általános osztrák-magyar vámtarifa megállapítása ügyében szintén kezdeteket vettek a tárgyalások, országgyűlésünkkel pedig folytatott a vita a törvényhatóságok területének rendezése körül. A közös hadügyminiszteri tárczával s a vezérkarnál változások helyeztetek kiállításba. Megemlítjük még mint némiképp szenzationális hírt, hogy Andrássy gróf meghívást kapott Emsbe, hol legközelebb találkozni fog a német és orosz kancellárokkal. A tanácskozás tárgyát azon kérdés képezte, vajjon a Berlinben elkészített emlékirat rögtön andrássy grófnak Konstantinápolyban, mint Gorcsakoff akarja, vagy később, mint a bécsi kabinet javasolja. Andrássy gróf a meghívást nem fogadta meg még véglegesen.

**Anglia.** Londonból a legközelebbi napokban a következő igen fontos és Anglia finom diplomatai felfogását megvilágító távirat érkezett: „Az alsóház tegnapi ülésében Disraeli kijelentéssel Hartingtonnak felelve, hogy Anglia nem akar szükségtelen tartózkodást követni s nem ellenzi a keleti kérdésre vonatkozó okmányok előterjesztését; oly érdekek forognak fenn azonban, melyek magasabban állanak, mint a haz és a miniszterium könynyen megmagyarázható óhajai, s minthogy ezek érdekében a béke fenntartásáról van szó, remélem, hogy a ház nem fogja követelni az okmányok előterjesztését. Ő a maga részéről kész minden lehető felvilágosítást megadni. Rövid idővel ezelőtt azon reményt fejezte ki, hogy a memorandum a portálra nem fog közöltetni; ma azt hiszi, hogy teljesen azon helyzetben van, hogy kijelenthesse, miszerint a memorandum visszavonatot, mert, szövege szerint, „sine die“ elnapoltatott. A legújabb megható konstantinápolyi események kétségtelenül megmagyarázzák általában a memorandum visszavételét, minthogy a porta oly lépéseket tett, melyek a memorandumnak nem egy pontját megelőzték; a porta önkényesen fegyverszünetet adott, mi egymagában elegendő ok volna a jegyzék átadásának elhalasztására. Anglia vonatkozásban e diplomatai okmány aláírására vonatkozólag egy hatalom nem fogta fel ellenségese értelemben s ellenkezőleg a hatalmak e felett sajnálatukat fejezték ki s azon óhaj, hogy Anglia még egyszer fontolja meg elhalasztását. Több pont van, melyben Anglia közösen jár el a többi hatalommal; mint szülő reméli, sikeresen. Az összes hatalmak között teljes egyetértés uralg abban, hogy a szultánra nem szabad helyén nem levő pressiót gyakorolni, hanem a szultán tanácsosainak időt kell engedni eljárásuk és politikájuk megérlelésére. Tovább Anglia támogatta Ausztria, Oroszország és Franciaország előterjesztéseit Szerbiában, s figyelmeztet a szerb kormányt a mérsékelt magaviselet fontosságára. Szó az azt reméli, hogy a felszólítást siker követi. A harmadik pont, melyben a hatalmak együttesen jártak el, a szultán egyidejű elismertése volt, az etiquette kérdés követelése által okozandó késedelem nélkül; Elliott megbízó levele ma küldött el. Disraeli arra utal, hogy Törökország minden vallásfelekezete és népsége a szultán mellett nyilatkozott s így szól: A keresztény községek főnökeinek szerencsekívánatai növelhetik azok befolyását, kik a fölkelőknek a béke helyreállítása érdekében működnek. — A külföldi lapok által, az európai helyzetéről állítólag tőle s aláírásával közölt levelet, Disraeli hamisítványának jelenti ki, a keleti kérdést illető levelezés előterjesztését késlelteti azon óhaj, hogy fenntartassék a hatalmak egyetértése, melyekkel Anglia sikeresen akar továbbra is együtt működni.

**Oroszország.** Erősen begombolódva ezidőszert a hallgatást tartja előnyösnek. Az utóbbi napokban figyelemre méltó fontosabb enantiók nem divulgáltak.

**Szerbia.** A helyzet igen valóságos. Két áramlat mutatkozik a Konakban. A fejedelem természetesen jobban szeret a Konakban tartózkodni mint harczba menni. Risztics legjobban diplomatai, esetleg fenyegetődzés útján szeretne valamit kicsikarni s azért várna az actióval, míg Csernaje, Nikolics hadügyér, a katonapárt és az omladina a háborút sürgetik. A hadikészületek által okozott költségek ropant nagyok. A milícia emberei jobban szeretnék, ha nem volna háború, de miután már több hét óta kitálásban van a harcz, nem akarják re infecta haza menni. Különben nagy szerepet játszik nálak az a remény, hogy háboru után zsákmánnyal megrakodva térnek haza. Ha a háboru elmarad, valószínűleg belzavarok törnek ki, az emberek már is nagyon elkeseredettek a hosszú halogatás miatt. Milán és nejanek nem jó dolga lesz, ha a hatalmak parancsára megakadályozza a háborút. Ez esetben nem Karagyorgyevicsnek, mivel csak őrjézik Milánt, hanem az oroszok által pártolt Nikiczának vannak nagyon jó kilátásai. Milesics és Risztics között, mint jelenthetem, vastag barátság fejlődött ki. Harmadik szép

frigyben Vlakovic, kit őrnaggyá neveztek ki. — A belgrádi dandár vagyis Belgrád egész férfialakossága a határhoz vonult. Milán fejedelem tüzes beszédet tartott a dandár kivonulásakor Milan a „P. L.“ szerint igen harcias kedélyű, főleg neje befolyása következtében. Szerbia 350 agyuvall rendelkezik, a hadsereg puskái mind új szerkezetűek, löszer van tömörde, elelmi szer Tyupriában 200,000 ember számára három hóra. A lovasság nem a legjobb, de a tüzérség állítólag kitűnő. Hallomás szerint a czár azt az utasítást adta Karczovnak, hogy Milan fejedelemet beszélje le a háboru megkezdéséről. Ellenben — mint biztos forrásból tudom — Hussein Avni és Anglia váru várják Szerbia actióba lépését, hogy a hűbérállomok függetlenségét meg lehessen szüntetni. Risztics már tegnapi hivatalosan kijelentette, hogy Szerbia semmi szín alatt nem lép fel tamadlag. Ha ez áll, a milícia 1/2-át haza kell bocsátani, a mi azonban Belgrádban catastropha vezetend. Milan haboru nélkül lehelenné válik.

**A felkelés színhelyéről** csakis hős Milesics lapjában, a „Zasztava“-ban, olvashatni rendkívüli, csodás dolgokat. Amit onnan újjabbat a mult hét óta regisztrálhatunk, az a következőkben vonható össze: Hercegovinában a felkelők zöme Banjaninál áll. Egy részük, a törökök által nem haborítva, a mezei munkákat végzi. Déli Hercegovinában azonban esztározások történnek. Bolgárországban Philippopolis, Tatarbazadzsik, Slivno, Jamboli, Tarnova Gabrova, Ichiman és Samskovo városokra terjedt ki a lazadás és a tartomány szive, Szisztova felé közeledik, melynek környékén a falvak június 3-án szintén lazadtak. Ófesa falunál 3500 felkelő áll. Candia szigetén egy Sphakiban tartott gyűlésen elhatározottat a végsőhez nyulni, ha a porta nem adja meg az 1868-ban ígért reformokat. — A hercegovinai insurgensek egy 4-én kelt tudósítás szerint új hadi operatiókra készülnek. Muszics, az alsó Hercegovina vajdája egy manifestumot bocsátott ki, mely a teljes felszabadulást tűzi ki célul. Az insurgensek 160,000 rubelt kaptak Oroszországból s számtalan Montenegróra; a konstantinápolyi trónváltozás hídegen hagyta őket.

**Törökország.** A hatheti fegyverszünetre vonatkozólag a porta külföldi képviselői körjegyzék alakjában a következő tudósítást vették: Ó felsége a szultán pancsára irasban tudokra adta a nagyvezír a kormány biztosainak Bosniában és Hercegovinában, hogy ő Felsőge az ama tartományokban legközelebb megjelenő proclamatió kibocsátásától számitandó hat hetit ölt tartamára egész és teljes amnesztia nyújt az insurgenseknek, továbbá, hogy a török csapatok főparancsnokai ez idő alatt minden hadi mozdulatot megszüntetnek, mi alól csak Nikics elmentését illetőleg történelhik kivétel. Ez idő alatt az insurgensek bantatlanul térhessenek vissza házi tűzhelyeikhez, hogy alavethessenek magokat a helyhatóságoknak, melyek erre vonatkozólag oly utasításokat kaptak, hogy a hazatérőket jól fogadják s azok kívánatait meghalassák. — Az új török kabinet kebleben hír szerint komoly differenciák merültek fel; névszerint: Midhat és Hussein Avni paschák összeközösbe jöttek az új alkotmány tervét illetőleg. Midhat a modern elvek védője, Hussein Avni a régi rendszeré. Az a tavirati hír, hogy Midhat az általtanács elnökévé nevezetett ki, tán annak jele, hogy Midhat befolyása felülkerekedett. A június 1-én felolvasott császári manifestumot Konstantinápolyban a kiabrándulás érzetével és igen roszt fogadták, mivel nem tartalmazza azt a pozitív ígéretet, hogy alkotmány fog behozatni. Az elhunyt Abdul Aziz magánvagyonára hirszerint 30 millió font sterling rug. A Constantinápolyban megjelenő „Correspondence orientale“ az elhunyt szultán végpécséről részletesen így írja le: „Pénteken, június 2-án“, írja a constantinápolyi könyomatu lap, „saját kérelmére a Cseragan-palota egyik melléképületében helyezték el a szultánt. Odaérve, az elme-zavar kétségtelen jeleit adta Abdul Aziz harangjának kitérősei által, melyekkel mély levertség váltakozott. Szombat éjjel hallották erősen kiabálni. A kertben fegyverek után kiáltott és kérdezte, miért vetettek horgonyt a panczélos hajók, a helyett, hogy agyúval lövedőznék az ellent. Reggelig egyre kiáltozott majd a kertben, majd a palotában futkozva. Végre kimerülve két órát alva töltött egy divánon. Felébredve a szokott mosásokat végezte, hosszán elmondta imáját, melyet több ízben újra kezdett, azután nadrágban, ingben és meztláb egy másik szobába ment, hol egy tükröt és ollót kért, melyeket a szolgálatára rendelt két fiatal nőtől csak akkor kapott meg, midőn ezeknek a szultán anyja felhatalmazást adott ama tárgyakat átszolgálatni. Abdul Aziz kezdte használni az ollót és tükröt, majd maga elé parancsolta régi kamarását Fahri Beyt. — A mint ez megjelent, a szultán a földre tett vánkosára ült s magával szemben leültette a kamarást, kinek összefüggés nélküli dolgokat kezdett beszélni, folytonosan kifejezést adva azon rögeszmének, hogy a hajóhad védeni fogja ellenségei ellen. A köparton felállított örök is magokra vonták figyelmét s kérdezte, miért állnak ott, a helyett, hogy őt segítenék. Fahri Bey hiába iparkodott csillapítani urát. — Egyszerre lobogó inguját felgyúrta Abdul Aziz könyökéig, balkezével fogta az ollót és erősen befurta azt jobb karjába. Fahri Bey nekiesett Abdul Azinnak, hogy gyilkos szándékában megakadályozza. Valóságos küzdelem fejlődött ki, melyben Fahri minden igyekezete dacára sikerült az igen erős szultánnak az ollóval, melyet ezalatt jobb kezébe vett, magát az áll környékén megsebesíteni. Fahri Bey, nem birva Abdul Azizzal, az ajtóhoz futott s se-

gélyért kiáltott. E pillanatot, midőn szabadon mozgatható, felhasználta a szultán, hogy bal karját is megsebesítse. Fahri Bey kiabálására sokan berohantak a szobába s leírhatlan zavar keletkezett. Férfiak és nők össze voltak keverve, a nők bevették az ablakokat és segítségért kiabáltak. Abdul Aziz véreben fürödve és halálisan kimerülve, panaszosan nyögött és köbe-köbe a rögeszméjévé vált segélyért könyörgött. Mikor az orvosok, kiket az egész palotában kerestek, megérkeztek, Abdul Aziz halva volt már. Hulláját, mely a muszulman szokásoknál fogva nem maradtatható a háremben, a szomszéd örházba vitték.

**Olaszország.** Feltűnést okoz a kormány elismert közlönyének, „Diritto“, egy vezércikke, mely előre bocsátja, hogy Olaszország a rend, béke és polgárisultság eleme kíván lenni Európában s így minden komoly kérdés békés megoldását törekszik előmozdítani, e bevezetés után ostentatív módon ismerteti Olaszország hadierejét szárazon és tengeren. A kormánylap állítása szerint Olaszország kiállíthat 300,000 főnyi hadat és 185,000 főnyi tartalékot első sorban, 85,000 ember és 80,000 nyi tartalékot második sorban, összesen tehát 650,000 embert. A mozgósítási parancs kibocsátása után két héttel 300,000 ember teljesen készen állhat, úgy hogy — mondja a „Diritto“ — nincs eshetőség, mely meglepeltetné Olaszországot. A hajóhadat 14 panczélos hajó, 7 agyúnaszád, 9 fregat és 24 kisebb hajó képezi 490 agyuvall és 8115 főnyi legénységgel.

**Németország.** Az európai helyzet komoly voltára enged következtetni az a körülmény, hogy Vilmos császár Berlinbe hivatta az üdülést véget felvont német kancellárt. A német politika azonban, mint Berlinből jelentik, csupán csak a béke fenntartására irányul, s irányadó körökben azt hiszik, hogy e békés törekvést siker koronázzandja.

**Franciaország.** Az „Opinion Nationale“ Singulus aláírásával figyelemre méltó leveleket közöl, melyek szerzője senki más, mint Thiers ki azokat tollba mondja. Egy ily levél azt fejtegeti, hogy Franciaország a keleti kérdésben csak várakozó állást foglalhat el, mert ha kimélti erejét, összeközös esetében itélőbírául léphet fel s egyszerre visszanyerheti régi befolyását.

**Egyiptom.** Egyiptom a „France“ szerint igen feszult viszonyban van a portához s különakadni készül. — A szultán azt kívánta hogy a khedive pénzzel és emberekkel segítse, mit a khedive kerekken megtagad. Az „Allg. Ztg.“ szerint a khedive nem fog személyesen Konstantinápolyba menni s inkább elfogadja Anglia védnökségét, hogy sem török hűbéres maradjon.

## HIRHARANG.

**\* Junális.** Vasárnap június 11-én tartott meg a kincstári erdőben a helybeli kereskedelmi ifjuság betegségyűző egylete által rendezett junális. Délutáni 3 órakor majd félni lehetett, hogy a szokott módon égi zivatar meghűsítja a mulatságot, — szerencsére a jelzett órában rohamosan támadt szélvész csakhamar lecsendesült és utána tömegesen todulak kifelé a zöldbe rándulók. Akik honn maradtak, megbánhatják, mert rég volt oly minden tekintetben sikerült junális. — Szép társaság, kellő rend, jó konyha, vig cigányzene, tánczban faradhatlan fiatalság, kellemesen foglalkoztató képet nyújtott. Kilenc órakor bocsátott égne, a tűzijáték. Ekkor az egész társaság a Bega erdőséjli partján sorakozott, a melynek túlsó oldalán röppentek fel, a különféle röppentyűk. Volt hulló csillag, szökőkút, szivárvány és sok más jelenség, melyet úgyesen rendezett működő pyrotechnikus Staics György úr.

**\* Sajátságos utcaöntözés.** Minden nap ugyan nem, de hetenként kétszer, háromszor megtörténik azon mulattató esemény, hogy a nagy utca megöntözéssel. Mulattatónak mondjuk, mert aki csak egy izben megvigyázta, hogy mint jelen meg délutáni 6 óra körül a piacon a vízhold köcs, és mint vágat az a nagy utcán végig és ismét vissza, csakhogy valamiképp a port tulságosan el ne mossa, a lehetetlen, hogy ne mosolyogjon, valahányszor nagyvárosi igényeket kellőleg megjelen a begavizfövsény öntöz. Vajjon nem lehetne kapacitálni az illetőt, hogy először is ne vágatson, ha mindjárt több víz is foly ki, másodsor öntözze be az utcaköveket azon vonalait is, melyek eddig rendszeren teljesen szárazan maradtak, és okozák, hogy tíz percczel az öntözés után, ismét porfelleg lepi el — egyedüli sétányhelyünket?

**\* Csenedélet a vidéken.** Dobricza község jegyzője Filipovic, ki a járásbeli szolgabíró által felfüggesztve volt, de a megye által visszahelyeztetett, kinek egy bizonyos nyugalmazott őrnaggyal több rendbeli összekoznása volt, e napokban este földjeiről jöven, orozva agyonlövett. A lövés rögtön halált okozott. A vizsgálat ez ügyben folyamatban van s a dobriczai közevélemény már ki is jelölte a bünszerzőt, kíváncsiak vagyunk, a vizsgálat eredményére.

**\* Szegedi közkiállítás** érdemében van szerencsénk a t. hazai közönséget értesíteni, hogy számos oldalról hozzánk érkezett megkeresések folytán a bejelentési határidő június hó 20-ig a tárgyak beküldésének határideje pedig augusztus 10-ig meghosszabbított. Midőn tehát a hazai közönség becses figyelmét ismétellen felhívjuk ezen fontos hazai közkiállításra és a termelő-közönséget minél tömegesebb részvételre ujalog fölkiörnk, hazafüni bizalommal fordulunk a kiállítási ügy érdekében buzgó vidéki bizottságokhoz és férfiakhoz

és ez uton is fölkiörnk őket, hogy az egyes vidékek arányos képviseltetése érdekében továbbmüködni és a bejelentéseket hozzánk hamarabb beküldeni sziveskedjenek, mert a terbeosztási munkálatok s a t. a központi bizottság részéről sürgős intézkedést és munkálkodást követelnek. — A szállítási engedmények mikénti fölhasználására és egyéb a kiállításra vonatkozó értesítéseket a bizottság a hazai lapok útján — jó eleve — fogja a közönségnek tudomására hozni. — Szeged, 1876. május végén. — Gelléri Mór, kiállítási titkár. Bakay Nándor, végreh. bizotts. elnök.

**\* Az angolkönyvpiacz,** mint a lipcsei: „Buchhändler Borsenblatt“ jelenti, a mult évben 5200 irodalmi termékkel gazdagodott. Az új könyvek száma 3577-re ug, melyet a 1330 új kiadást ért és 311 Amerikából hozott munka egészít ki. Mennyiségre nézve leginkább volt képviselve a költészet iránya (646 művel), ezek közül 200 tisztán költeményeket tartalmaz. Mily különös jelenség! A hidegen számító, a rideg jellemű nemzet ily hévvel vonzódik az eszményi világhoz. Ez biztos jele annak, hogy az angolokban pezsg az élet, mely anyagi hódításokra, és eszményi alkotásokra egyaránt ösztönöz. A tudományzakok között első helyen áll a hittudomány 556 új termékével. Angolország kiváló sajtósága, hogy vallási légkörben szeret élni. E hajlamat nem gyengítette korunk anyagi iránya sem; bár őszintén mondhatjuk, hogy e hajlam mind régebben, úgy most sem terem nagyon örvendetes gyümölcsöket. E nagyszámu szellemi szüleményekben sok a salak, a közép-szeriségek.

**\* Hogy élt a szultán.** Azon hallatlan pazarlásról, melylyel a megbukott Abdul-Aziz nagyuri személyét körülvette, fogalmat nyujtanak a következő adatok: A szultán személyes szolgálatában 6000 egyén volt alkalmazva; istállóiban 925 lovász, kocsis és lóhajtó, 625 kocsi- és hatásló volt. Évenként átlag 25 kocsi vásároltak Európában, s ezek némelyike 100,000 frankba is került. Az állatsereglet, melyet kiváló szenvedélylyel gyűjtött egybe, 50 orosz-lán, tigris, párdúc, zsiraff, zebra, stb. fenavéből állott, melyek közül a husevök naponként 8 font finom must haptak. Még népesebb volt az állatseregletnél a minden hívők urának háreme, melyben 1200 darab nőszemély tartott. Azon mesés összegek mellett, miket ezek fölemésztettek, az orosz-lánok és tigrisek még oekonomikus állatok. S habár az odaliskok nem fogyasztottak is a must oly mennyiségben, mint az előbbie, annál jobb izléssel bírtak az edességek iránt. A tört czukor, mit a hárem cukraszataban fölhasználtak, évenként 350,000 markba került; a palotában szükséges élelmiszerekre évenként nem kevesebb mint 12 millió márkát költöttek. Az uralkodó egészségéről 48 orvos és gyógyszerész gondoskodott, kiknek évi fizetése 625,000 márkára ment. Az alalmaznosztók, mezzinek, kik a nagyurlelküdvösségeért imádkoztak, 60,000 marka évdjában részesültek. Volt egy udvari csillagász is. Ennek kötelessége volt, a félhold elleneinek végtromlását megjósolni, 13,000 marka nem sok ilyen terhes hivatalért. Az udvari zenkar éppen két-anyniba került, mint az egész hadügyminiszterium. Építkezésekre a legmesszebb ösztökés adattak ki évenként. A palotának, kioskoknak kéjálakoknak egész sereget építette a szultán trónlépte óta, melyekre megszámlálhatlan milliókat adott ki. Elte végperceiben elmélkedhetett a szerencse forgandó voltáról.

## IRODALOM.

**Uj könyvek.** A Franklin-társulat Budapestén ismét néhány, kiadásában újabban megjelent s igen csinosan kiállított könyvet küldött be szerkesztőségünknek még pedig: Farkas Mihály. „Magyar kertészkönyv.“ A berljerz (intensív) kertgazdaságot foglalja utmutató kalauz a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesítés, honosítás és magter kert használatára; a kertészet minden rendű ügybarátinak, legkivált pedig kisebb földirtokosok használatára. Ára füve 2 ft. — Szerző jelenmüveben éveken át gyűjtött tapasztalatainak, tekintettel hazánk társadalmi ügy mint éghajlati viszonyaira, legkivált a kisebb földirtokos osztály jól fölfigott anyagi érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen a honi kertészközönség figyelmét méltán kiérdemeli. — „Falus könyvtár.“ 18, 19. füzet. Egy-egy füzet ára 50 kr. — 18. füzet. Kodolányi Antal. „A lőtenyésztés“ mint a mezei gazdasági állattenyésztés egyik ága. Az ez irányban megjelent legjeles szakmunkák felhasználása mellett. — 19. füzet. „Állatorvosi jó tanácsok.“ Első könyv. Az állat és élete. Saját tapasztalása nyomán. Irta Dely Mátyas állatorvos. „Jgáságyügyi rendeletek“ 1875. második füze. (vége.) Ára füve 50 kr. — „Jókai Mór munkái.“ 95—97. Népszerű kiadás. „Az alkotkozót család.“ Regény három füzet. Ára füve 1 ft. 20 kr. — „Történelmi könyvtár.“ 20—28. füzet. Egy-egy füzet ára 40 kr. — 20. „Bismarck, életés jellemrajz. Irta Csukási József. — 21. „Columbus Kristof.“ Irta Aldor I. — 22. „Nagy Károly,“ római császár története. Irta Aldor I. — 23. „Hun utódok vagy az avarbirodalom története. Irta Aldor I. — 24. „Szent László király élete.“ A legjeles honi történetirók felhasználásával. Irta Aldor I. — 25. „Szechenyi István“ gróf Magyarország ujja-születése. Irta Aldor Imre. — 26. „Julius Caesar“ története. Irta Vértessi A. — 27. „V. Károly császár vagy trónról a kolostorba.“ Irta Aldor I. — 28. „XIV. Lajos vagy Franciaország aranykora. Irta Aldor I. — Vachott Sándorné. „Ifjusági iratok.“ Angol remekirók müveiből. Ára füve 1 frt. 40 kr.

## Közgazdaság.

### Nezetek közgazdasági állapotaink felől.

Nem tagadhatja a világ egy állama sem, hogy az utóbbi időszakra, pénzügyi mint politikai tekintetben kisebb nagyobb megpróbáltatásnak nem volt alávetve. Nem pedig mi magyarok, kik a sorstól épen nem voltunk kímélve: de míg más nemzet szívós kitartás lan-kadatlan szorgalom, és megbámolt erélyvel küzd ál-lami élete felé törnyosult vészrel, nálunk lassan a té-hetelenség színében vajdik a legtöbb intézmény.

Való az hogy örökös meghányatás volt osztály-részünk — éjszakon keleten, délen és nyugaton, haj-dantól fogva e mai napig sovár híjennak aláczos ba-rátságával kellett küzdenünk, míg szomszédaink az anyag korától mostanig folyton fonták fejünk alatt a hálót; melyből mindezeideig elég erősek voltak atyá-inktól örökségképen nyert országot és szabadságot magunk mint utódaink számára biztosítani.

Egyik csapás a másikat éri, s minden új nagyobb stulyal nehezedik vállainkra, úgy hogy nem panas-zkodhatunk a gondviselés bőkezűsége ellen részünkre kijuttott megrázkodtatások mennyiségeért.

Hogy mily missionáris állapot sorvaszta társa-dalmunkat arról könnyen szerethetünk meggyőződést népéletünk benső behatóbb szemléjével; az elhanya-goltság és műveletlenség óriási mérvet öltött e téren sőt bajainknak itt vannak zátonyra kelt gyógyszerei; s mindaddig míg a népeletet nyomorúságából ki nem emel-jük, gyökere reformokat mentől gyorsabban nem al-kalmazunk, addig hajótörést fog szenvedni törvényho-zásunk legjobbnak látszó intézmények. Mert egészséges népelet alapja és első feltétele az egészséges állam életnek.

A hajdan erős és gazdag közbirtokosoztatálnak csak romjait bírjuk ma, mely pénzben szűkölődik, földjei nem teremnek, fekvőségei betáblázták, s köl-sönhöz bámi kamatláb mellett sem juthat.

Mindenünk van ami szomszéd culturállamainkkal egy színvonalra emel, felcizfráztuk magunkat egy fő-várossal, vakítjuk a világot díszes csarnokokkal, nagy-szerű színházakkal, hidakkal költséges mentelepekkel, melyek mint kolduson a biborpalást úgy csilognak sorvadó nép és államéletünk tetemein.

S míg e díszes csarnokokkal külföldi vendégeink előtt kérkedünk resteljük őket szántóterületeinkre ve-zetni nehogy meglássák, azon bélyező állapotot mely-ben ily földmivelő államnak lennie bünös hanyagság, míg hivalkodunk előttük színházaink operaiál csak álcázjuk a kint chezó nép javszékelését.

E nép sanyaruságát kényelmes pamlaigainkon fel-fogni képesek nem vagyunk, azt megértén onnan nem lehet, annál kevésbé könnyű a kényelem ama magas-latáról ellene óvintézkedéseket, törvényeket alkalmazni követendő rendszert felállítani.

Az ország birtokterületének fele a közbirtokos-ság tulajdona, és e területen minden okszerűség nélkül foly a gazdálkodás, sőt a birtokrendezés sinec érvényre emelve, a gazdasáttal foglalkozók pedig nem bírnak földmives oskolákkal vagy tanhelyekkel hogy magukat, a közgazdasáttal elég nagy kárára, nem ké-pezhetik.

Az angol nem várja kormányza forsirozását vagy támogatását; önérejjől kell ki és épít oskolákat nevel-déket, hogy a nép minden tagja tanulhasson művelőd-jön; így van ez Svájcban hol a városok legdizsesebb épületeit az oskolák képezik, a mi kisebb városaink-ban pedig a börtönök a legdizsesebb épületek, oskolái helyiséggel alig rendelkezéven.

Leggyaribb lábón áll földmívelésünk és iparunk, holott ennek kellene legteljesebben kifejődve lennie. Terményeink kiválólag gabna félék, holott erre támasz-kodunk már nem lehet; mert ha csak egy néhány na-gyobb államban van jó termés, leszorítatunk a piac-ról, s így pénzügyi állapotaink mindjárt kiforgatják sarkából. Így volt 1872-ben, midőn csak Franciaországnak 25 millió hektoliter gabnakivitele volt.

Magyarországban a szántóföld 5% emelkedett, de evel arányban emelkedett kivitele és csökkent be- vitele, míg Angliában 4 1/2%-el emelkedett a szántóföld vele a bevitel, mi a népeség száporodásának nagy-mérvű fogyasztásnak egészséges belviszonyoknak a föld-mívelés kedvező fejlődésének a jele.

Kévsé bizalommal nézünk a tervezett földhitel-ítézetek elé, mert hisz alsóbb birtokos osztályunk egyáltalán tönkre nem, alig van birtoka mely érdeké-ben a hitelintézetet igénybe vegye. Hogy mennyire sü-lyedt a vagyoni állapot mutatja a vidékeken ezeltől virágzó gabna vásárlóáraknak csak 7 évvel ezeltől

ilyenkor mind gabnával telvük s ime most csak patká-nyok és egerek tányájával szolgálnak.

Nezetünk szerint mindenek előtt a népnevelést kell előtérbe hozni, azt oly fokra fejleszteni, hogy min-den egyéb belviszonyaink rendezésére szolgáló intéz-mény benne szilárd alapot leljen; másod sorban a föld-mívelést kell felszabadítanunk jármiból. Népnünk mondhatjuk általában véve a gazdasági elméleti fogal-makról épen semmit sem tud, sőt nagyon idegenkedik tőle; jelen gazdálkodása pedig csak ősei hagyományos szokásaiban babonás előre fogásokban áll, mely hajdan midőn az emberek kevesen alacsonyabb műveltség fo-kon állottak, kevesebb igényekkel bírtak, megfelel, de mai napon teljesen hiányos és csak tönkrejutáshoz ve-zetőnek bizonyult be. Országunk gyarló állapotai nagy-részt ezen meddő közgazdasági állapotokban lelik for-rásukat.

Mert igen világos, hogy népünk fele része nem bir jövedelemmel, földmívelése ros és pangó levén, — állami tartozásait, de saját szükségleteit sem képes fedezni; nem vásárolt annyit be, s így általános forgal-munk a kereskedelem ipar és fele részben kell, hogy csökkenjen. — Ebből magyarázhatjuk ki válságos pénzü-gyi helyzetünket is, mert minden állam pénzügyeszei terményeinek kelendőségétől azok mennyiségétől függ. A legutóbbi időben ugyan a világ általános pénzügyi eredményei kedvezőtlen színben tünhetnek fel, leg-inkább éreztük azonban hatását nálunk; habár nagy-mértékben léptek fel bank-, biztosító és egyéb ilymű társulatok a közgazdasáttal és államra jó hatást ígervén. A befektetett tőkék azonban semmivé váltak, és így államunk felvirágzására ilymű pénzügyi üzletmene-tek épen nem felelnek meg.

A tőke elégtelen országunkban, — a realis dol-gok értéke óriási fokkal csökkent, ezért a pénzintéze-tekül is különféle ezimek rovása alatt csak nagy ál-dozatokkal lehet kölcsönhöz jutni; pedig a földműve-lőknek indikált leginkább az olosz pénz és normalis hitel, mert pénzt ez nem forgatja oly gyorsan, s a kölcsön költségeit nagyobb áldozattal szerzi ki belőle.

De midőn az üzletkedv legelénkebb — aratás táján — midőn a földbirtokosnak nem sokára élvez-hető készérteke van terményben, sőt midőn legelén-kebb a forgalom a legtöbb termény szállítatik piacra még akkor sem lehet havi 2-3% alól pénzt kapni.

És ily pénzügyi műveletek mellett — idegen álla-mokban a földbirtok értéke csökken; — nálunk, a legnagyobb csodálkozásunkra sok helyen a földbirtok ára még emelkedik is.

E jelenség valószínű eredménye annak, hogy egyes vidékeink a külföldi szorgalom munkásság üz-leti vállalkozói kedvnek azonosaiékat tünnek fel; — s lehet ez veti belviszonyaink homályos állapotára a vigasz- és remény elmosó sugarát; ez lehet azon inga-dozásnak is okozója, mely politikai, közgazdasági, nem-zetgazdasági s általános belviszonyainknak jellemzője; mi majd eleségűdést majd rózsás jövőt várásol élénk. (Vége következik.)

## TÖRVÉNYTEREM.

A n.-becskerei e. f. kir. törvényszéknél f. é. június 3-án nyilvános ülésben következő perek előadtak:

Előadó: SZTANKOVITS GYÖRGY, kir. törv. bíró.  
4726. sz. p. 1875. — Kiurszky Mladen felperesnek Ki-urszky Szóka és érdektársa alperesek ellen, birtok kiadása iránt.  
4729. sz. 1875. — Okolitsán Timotisz felperesnek, — Pauneszko máskép Panon Vikentie alperes ellen, bir-tok kiadása iránt.  
6261. sz. 1875. — Jankovits született Markov Katalin felperesnek öz. Nankovits Anna és társa ellen, 263 ft. 47 kr. és többrendű összegnyi tőkék és jár. iránt.

F. é. június 10-én előadtak:

Előadó: Dr. DUKA LÁSZLÓ, kir. törvészéki bíró.  
38. sz. 1876. — Sztojanovits Helének, Arsenovits Péter elleni pere, hitvéstári kintartás iránt.  
331. sz. 1876. — Vogl Katalinnak, Waldber Jozefa és társa ellen, 600 ft. tőke és jár. iránti pere.  
411. sz. 1876. — Pavlovits Konstantinnak, Radu Mi-hály ellen, 600 ft. kintértés és jár. iránti pere.  
767. sz. 1876. — Roschits Jozefa és társainak, Kulifay Lajos által képviselt néhai Szathmáry Karolina ha-gyokára ellen, végrendelet megsemmisítése iránti pere.  
965. sz. 1876. — Dobroszavlyev Nika és társainak, öz. Turinsky Szana elleni pere, örökösödés iránt.

## H I R D E T É S E K.

### 1870. sz. csod 1876. Csödhirdetmény.

A nagy-becskerei kir. törvényszék mint csödbíró-ság részéről közhírré tétetik, hogy Singer Mór módosi lakos el-len saját kérelmére a csödület elrendelvéten, ideiglenes tö-megmondokul és perügylőül Dimitrievits János módosi ügy-véd kineveztetett; a csödületozó választmány és tömegmond-ok választására határidőül 1876. évi június 27-ik napjának délelőtti 10 óraja a törvényszéknél kitűzetik, felhivatnak a hitelezők, hogy a csödtömeg elleni követeléseiket 1876. évi június 26-ik napjáig bezárolag jelentsék be, mivel a később beadott keresetek el nem fogadlatnak.

Kelt a nagy-becskerei e. f. kir. törvényszéknek 1876. évi márczius 28-án tartott üléséből.

Várady Mihály,  
kir. széki elnök.

### 4025. sz. 1876. (77—3.3) Arverési hirdetmény.

A nagy-becskerei e. f. kir. törvényszék teleggönyvi osztálya részéről ezenel közhírré tétetik, hogy Kiss Lajos n.-becskerei lakos végrehajtató részére 390 ft. tőke és jár. kielégítése végett Raecovics János mellenczei lakos végrehajtást szenvedettől lefoglalt a mellenczei község 1289. sz. tjkönyvében foglalt 3750 fira felbecsült fel urb. telek fele — és fél tart. telek felére nézve a bírói arverés elrendelvéten, ennek a mellenczei község házában leendő eszközésére első határidőül 1876. évi július 14-ik, szük-ség esetében második határidőül augusztus 14-ik nap-jának, mindenkor délelőtti 10 óraja tuzetik ki azon kije-lentéssel, hogy az első arverésnél a fennebb körülirt in-gatlan javak csak a becsáron, vagy azon felül, a második-nál azonban becsáron alul is eladatni fognak.

Az arverezni kívánók tartoznak bánatpénz gyanánt az ingatlan becserékének 10%-át az arverező bíróságnál letenni, az ígért vételárt két részletben és pedig az első részletet a bánatpénz betudasával az arverés jogerőre emelkedésétől számítandó 14 nap alatt a második részlet 10% kamatokkal az arverés jogerőre emelkedésétől 3 hónap alatt lefizetni, a többi arverési feltételek minden nap a hivatalos órákban a teleggönyvi hivatalban, az arverési határ-napokon azonban a kiküldött végrehajtónál megtekinthetők.

Egyszersmind pedig azon jelzalogos hitelezők, kik nem ezen teleggönyvi hatóság székhelyén vagy annak kö-zelében laknak, felszólítatnak, hogy a vételár felosztása alkalmával képviseltesük végett ezen hatóság székhelyén lakó megbízottat rendeljenek s annak nevét és lakását az eladásig jelentsék be, mert ellenkező esetben a részükre kinevezendő gondnok által fognak képviseltetni.

Végre a perrendtartás 433. és 466. §§-hoz képest felhivatnak mindazok, a kik a lefoglalt javak iránt tulaj-doni vagy más igényt, vagy elsőbbségi jogot érvényesít-hetni vélnék, hogy igénykereseteiket e hirdetvény közzé-tételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt, elsőbb-ségi bejelentvényeiket pedig az arverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, ezen kir. teleggönyvi ható-ságnál nyujtsák be, különben azok az arverés folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasítani.

Jelen arverés fogantatásával Marianovich János, kir. bir. végrehajtó jelentéstétel kötelessége mellett megbizatik. Kelt a n.-becskerei e. f. kir. törvényszék teleggönyvi osztályának, 1876. évi május 6-án tartott ülésében.

### 4005. sz. 1876. (76—3.3) Arverési hirdetmény.

A nagy-becskerei e. f. kir. törvényszék teleggönyvi osztálya részéről ezenel közhírré tétetik, hogy Dr. Gyor-gyevits Milos nagy-becskerei lakos végrehajtató részére 100 ft. és jár. kielégítése végett Jankov Józsa mint Jan-kov Danicza gyámja sz.-elleméri lakos végrehajtást szen-vedettől lefoglalt és a torontalmegyei árva-pénztárban kezelt 200 frtnyi cselekvő követelésre továbbá sz.-elleméri község 44. sz. tjkönyvében 1138 fira felbecsült 42. számú háznak és egész urb. telek negyedek felére nézve a bírói arverés elrendelvéten ennek eszközésére végett első határidőül 1876. évi július 15-ik, szükség esetében má-

Felelős szerkesztő: Balás Frigyes.

Főmunkatárs: Dr. Szentkláry Jenő.

Nyomatott a kiadó Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Becskereken.

### sodik határidőül augusztus 16-ik napjának, mindenkor délelőtti 10 óraja a szerb-elleméri község házában tuzetik ki azon kijelentéssel, hogy az első arverésnél a fennebb körülirt ingatlan javak csak a becsáron vagy azon felül, a másodiknál azonban becsáron alul is eladatni fognak.

Az arverezni kívánók tartoznak bánatpénz gyanánt az ingatlan becserékének 10%-át az arverező kiküldött-nél letenni, az ígért vételárt két részletben és pedig az első részletet azonnal a másik részletet a bánatpénz beszámításával és 10% kamatokkal az arverés napjától számítandó egy hónap alatt letenni, a többi arverési fel-tételek minden nap a hivatalos órákban a teleggönyvi hi-vatalban, az arverési határnapokon azonban a kiküldött végrehajtónál megtekinthetők.

Egyszersmind pedig azon jelzalogos hitelezők, kik nem ezen teleggönyvi hatóság székhelyén vagy annak kö-zelében laknak felszólítatnak, hogy a vételár felosztása alkalmával képviseltesük végett ezen hatóság székhelyén lakó megbízottat rendeljenek, s annak nevét és lakását az eladásig jelentsék be, mert ellenkező esetben a részükre Kokits János ügyvéd személyében kinevezett gondnok által fognak képviseltetni.

Végre a perrendtartás 433. és 466. §§-hoz képest felhivatnak mindazok, a kik a lefoglalt javak iránt tulaj-doni vagy más igényt, vagy elsőbbségi jogot érvényesít-hetni vélnék, hogy igénykereseteiket a hirdetvény közzé-tételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt, elsőbb-ségi bejelentvényeiket pedig az arverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, ezen kir. teleggönyvi ható-ságnál nyujtsák be, különben azok az arverés folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasítani.

Jelen arverés fogantatásával Marianovich János, kir. bir. végrehajtó jelentéstétel kötelessége mellett megbizatik. Kelt a n.-becskerei e. f. kir. törvényszék teleggönyvi osztályának, 1876. évi május 20-án tartott ülésében.

### 4024. sz. 1876. (78—3.3) Arverési hirdetmény.

A nagy-becskerei e. f. kir. törvényszék teleggönyvi osztálya részéről ezenel közhírré tétetik, hogy Kohn J. L. nagy-becskerei lakos végrehajtató részére 1334 ft. 54 kr. tőke és járuléka kielégítése végett Marinkov Athanaszia és Helena n.-becskerei lakos végrehajtást szenvedettől le-foglalt a n.-becskerei község 751. és 2282. sz. tjkönyv-ben 1260 fira felbecsült 813. számú ház és szőlőre nézve a bírói arverés elrendelvéten, ennek a kir. széki teleg-gönyvi hivatalban leendő eszközésére első határidőül 1876. évi július 13-ik, szükség esetében második határidőül au-gusztus 12-ik napjának, mindenkor délelőtti 10 óraja tu-zetik ki azon kijelentéssel, hogy az első arverésnél a fennebb körülirt ingatlan javak csak a becsáron, vagy azon felül, a másodiknál azonban becsáron alul is eladatni fognak.

Az arverezni kívánók tartoznak bánatpénz gyanánt az ingatlan becserékének 10%-át az arverező bíróságnál letenni, az ígért vételárt két részletben és pedig az első részletet a bánatpénz betudasával az arverés napjától szá-mítandó két hónap alatt a második részletet 10% kama-tokkal pedig négy hónap alatt a teleggönyvi hatóság-hoz letenni, a többi arverési feltételek minden nap a hivatalos órákban, a teleggönyvi hivatalban, az arverési határna-pokon azonban a kiküldött végrehajtónál megtekinthetők.

Egyszersmind pedig azon jelzalogos hitelezők, kik nem ezen teleggönyvi hatóság székhelyén vagy annak kö-zelében laknak, felszólítatnak, hogy a vételár felosztása alkalmával képviseltesük végett ezen hatóság székhelyén lakó megbízottat rendeljenek, s annak nevét és lakását az eladásig jelentsék be, mert ellenkező esetben a részükre kinevezett gondnok által fognak képviseltetni.

Végre a perrendtartás 433. és 466. §§-hoz képest felhivatnak mindazok, a kik a lefoglalt javak iránt tulaj-doni vagy más igényt, vagy elsőbbségi jogot érvényesít-hetni vélnék, hogy igénykereseteiket e hirdetvény közzé-tételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt, elsőbb-ségi bejelentvényeiket pedig az arverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, ezen kir. teleggönyvi hatóság-nál

nyujtsák be, különben azok az arverés folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasítani.

Jelen arverés fogantatásával Marianovich János, kir. bir. végrehajtó jelentéstétel kötelessége mellett megbizatik. Kelt a n.-becskerei e. f. kir. törvényszék teleggönyvi osztályának, 1876. évi május 3-án tartott ülésében.

### 228. sz. b. v. k. 1876. (85—3.2) II. arverési hirdetmény.

Ezenel közhírré tétetik, miszerint a n.-becskerei kir. törvényszék teleggönyvi osztályának 1875. évi decem-ber 15-én 6516. sz. a kelt végzésével mellenczei község részére Monás Pera tulajdonán felvett mellenczei 907. tel-lekjegyzőkönyv számu ingatlanra nézve elrendelt első arverés sikert nem eredményezvén, a második arverés f. é. június 14-ik napjára tuzetelt ki.

Kelt N.-Becskereken, 1876. évi május 16-án.  
Marianovich János,  
kir. bir. végrehajtó.

### 456. sz. j. k. 1876. Pályázat. (83—3.2)

Mokrin községben üresedésbe jött jegyzői állomás választás utján leendő betöltésére a pályázat ezenel nyi-latik, és a választás eszközésére f. é. június 24-ik nap-jának délelőtti 9 óraja tuzetik ki.

Ezen állomással a következő járandóságok vannak egybekötve és pedig: 1. o. é. 616 ft. kétszázben évi fizetés; 2. 125 ft. kétszázben lakbér fejében.

Felhivatnak tehát mindazok kik ezen állomásra pá-lyázni szándékoznak, miszerint az 1871. XVIII. t. czikk 74. §-a értelmében felszerelt folyamodványukat, legfeljebb a választást megelőző napig a mokrini járáskapitánysá-gnál beadni el ne mulasszák.

Mokrin, 1876. évi május 14-én.  
Izakovits,  
járáskapitány.

### 3. 2400. Concurs. (84—3.2)

Die in der Gemeinde Zabuka des Banatscher Stuhlsbürgers erteilte Notarstelle wird am 26. Juni 1876 im Sinne des § 72 des G.-U. XVIII. 1871 bejezt, bis wohin also die Bemerber ihre mit dem Befähigungsnachweise, sowie den Zeugnissen über diebe-richtige Befähigung und Wohlverhalten, dann Kenntniss der unga-rischen, deutschen und romanischen Sprache belegten Gesuche, bei diejem Amte einzubringen haben.

Mit diejer Stelle ist verbunden: der jährliche Gehalt mit Einhalt des Reispaujahales und der Tagelöhler von 550 fl., Wohnung in Natura und die Schreibgebühren nach dem in der Gemeinde festgesetzten Tarife.

Banatscha, am 29. Mai 1876.

Vom Stuhlschlichteramente.

### Burger Zsigmond özvegye papir- és írószerkereskedésében Szegeden kapható:

### Torontál vármegye csatornázási tervezetének átnézeti rajza,

összeállította  
KATONA ANTAL,  
egyleti vez. mérnök. (69—4.4)  
Ára 5 forint, színezve 9 forint o. ért.

### Hirdetés.

Torontálmegeyében fekvő gróf Karácsonyi Guidó bánlaci uradalmához tartozó Rárosi pusztától 2000 hold szántóföld f. é. szeptember 1-től 6-ig egymás után következő évekre egészben vagy kisebb részletekben bérbeadó.

A feltételek a budapesti központi iródban Krisztina-város, gr. Karátsónyi palota, vagy a bánlaci uradalmi tisztartóságnál megtdudhatók. (79—6.3)

25  
Öt  
Előli  
„T O  
1876.  
Tisztelet-  
megrendelés-  
veskedjenek.  
sében fennak.  
Az előli  
utalványt  
(Pleitz Fer-  
zandók.  
Egész évre  
Fél évre  
Negyed év  
Kelt N-  
A  
= Teh  
sóbaldali t  
a szélsőbal  
Agitáció eg  
engedi, az o  
valamennyi  
a tíz évre u  
által megál  
egyezés ell  
városból —  
dali klub k  
tája felé.  
mely különb  
maga, mely  
senki sem t  
tással kifeje  
nélkül kiszor  
képviselet  
Debreczen p  
mely szenté  
szélsőbalold  
a nyelvezés  
ne higgy a n  
Amint m  
lambölcsess-  
ban; azonban  
toldalek is já  
ségebb leg  
mint: hazara  
hogy ministe  
kétségtelen  
az egész kor  
Eképen  
új alapelveit  
veket szerez  
szeretik legi  
saikkal; ami  
egész világ f  
konnyit a köz  
adorestituzci  
adó, bank stb  
— legtöbbet  
hát azért me  
lanak ok népg  
rázzák a né  
idegen szavak  
nya a haza ell  
kiáltja a „ha  
ként esemény  
jaink az ujság  
T  
Országgy  
Tóth Ká  
képviseletnek  
szabad királyi  
most nyugszik  
birta, továbbra  
Cse me ghi a  
tán cserben hag  
rátságát Tóth  
megjelent nyil  
Mint iró, u  
nát“ adni, sok  
nem ök írták.  
sen képviselni